



# Sector- en keteninitiatieven

DAEL

**Auteur:** *Koen Zonneveld*  
**Autorisatiedatum:** 24-05-2018  
**Versie:** 1.1

Handtekening autoriserend verantwoordelijke manager:

.....



## Inhoud

1	Inleiding .....	3
2	Inventarisatie sector- en keteninitiatieven .....	4
3	Actieve deelname sector- en keteninitiatieven .....	6
3.1	Eigen initiatief: PCM .....	7
3.2	Deelname 2016 .....	8
3.3	Budgetoverzicht .....	9

## 1 Inleiding

Vanuit de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder wordt gevraagd om deelname aan een sector- of keteninitiatief. Het bedrijf dient zich daarbij op de hoogte te stellen van de initiatieven die binnen de branche spelen.

### Actieve deelname

De gedachte achter deelname aan een initiatief is dat door interactie met andere bedrijven informatie kan worden uitgewisseld en in samenwerking nieuwe ideeën en ontwikkelingen t.b.v. CO<sub>2</sub>-reductie tot stand kunnen komen. Vanuit dit doel vraagt de norm om een actieve deelname, middels bijvoorbeeld werkgroepen. Verslagen van bijeenkomsten en van overlegmomenten, en presentaties van het bedrijf in de werkgroep kunnen dienen als bewijs van actieve deelname tegenover de auditor.

### Voortgang initiatief

Mocht een initiatief waaraan wordt deelgenomen op een gegeven moment niet meer relevant zijn voor het bedrijf (wanneer gedurende een half jaar of langer geen voortgang in het initiatief of actieve deelname aangetoond kan worden) en de deelname wordt beëindigd, dan kan de inventarisatie van de initiatieven dienen als bron voor het kiezen van deelname aan een ander initiatief.

### Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de inventarisatie van sector- en keteninitiatieven gegeven waarbij gefocust is op de initiatieven die voor DAEL relevant kunnen zijn. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 beschreven aan welke initiatieven deelgenomen wordt en welk budget daarvoor vrijgemaakt is.

1D	Alle	Het bedrijf is op de hoogte van sector en/of keteninitiatieven.	1.D.1. Het bedrijf is aantoonbaar op de hoogte van sector- en/of keteninitiatieven op het gebied van CO <sub>2</sub> -reductie die in belangrijke mate verband houden met de projectenportefeuille.	15
			1.D.2. Sector- en keteninitiatieven, en hoe deze verband houden met de bedrijfsvoering en de projectenportefeuille, zijn besproken in managementoverleg.	10
		<b>Doelstelling:</b> Het bedrijf weet welke ontwikkelinitiatieven er zijn die potentieel maatregelen kunnen opleveren die relevant zijn voor het bedrijf. Het management heeft uitspraken gedaan over eventuele deelname aan deze initiatieven.		
2D	Alle	Het bedrijf neemt passief deel aan initiatieven rond de reductie van CO <sub>2</sub> in de sector of daarbuiten.	2.D.1. Het bedrijf neemt passief deel aan minimaal één (sector of keten) initiatief dat in belangrijke mate verband houdt met de projectenportefeuille, door inschrijving en/of betaling van contributie of sponsoring	20
			2.D.2. Het bedrijf neemt (beperkt) actief deel in een sector- of keteninitiatief dat in belangrijke mate verband houdt met de projectenportefeuille.	5
		<b>Doelstelling:</b> Het bedrijf weet welke informatie van nut kan zijn voor zijn projecten (gekoppeld aan 2.B en 2.C) en neemt deel aan een initiatief dat beantwoordt aan de eigen kennisbehoefte.		
3D	Alle	Het bedrijf neemt actief deel aan initiatieven rond de reductie van CO <sub>2</sub> in de sector of daarbuiten.	3.D.1. Actieve deelname aan minimaal één (sector of keten) initiatief op het gebied van CO <sub>2</sub> -reductie in de projectenportefeuille door middel van aantoonbare deelname in werkgroepen, het publiekelijk uitdragen van het initiatief en/of het aanleveren van informatie aan het initiatief.	20
			3.D.2. Het bedrijf heeft hiervoor een specifiek budget vrijgemaakt.	5
		<b>Doelstelling:</b> Het bedrijf draagt bij aan en maakt gebruik van de ontwikkeling van nieuwe kennis, in samenwerking met anderen, gericht op potentieel effectieve reductiemaatregelen.		

## 2 Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

**Datum** 04-04-2018  
**Aanwezig** CO<sub>2</sub> verantwoordelijke, KAM-Coördinator, Directie  
**Afwezig** -  
**Notulist** CO<sub>2</sub> verantwoordelijke  
**Onderwerp** Inventarisatie sector- en keteninitiatieven

De onderstaande lijst is aanvulling op de reeds bestaande lijst, opgesteld d.d. 16-02-2016 en De initiatieven zijn tevens terug te vinden in de groene gids, uitgegeven door Nederland CO<sub>2</sub> – neutraal.

Sector- en keteninitiatieven omtrent CO <sub>2</sub> -reductie	
<p><b>Nederland CO<sub>2</sub> Neutraal</b></p> <p>Werken aan CO<sub>2</sub>-reductie kan ook leuk zijn! Dat is de boodschap die de oprichters van het initiatief Nederland CO<sub>2</sub> Neutraal haar deelnemers wil meegeven. Het doel achter het initiatief is het actief informeren en betrekken van bedrijven bij de verschillende mogelijkheden om CO<sub>2</sub>-reductie te bewerkstelligen. Dit wordt niet alleen gerealiseerd door het verstrekken van informatie, maar ook door het organiseren van bijeenkomsten en deelname in werkgroepen.</p>	<p>DAEL neemt geen deel aan dit initiatief.</p>
<p><b>CO<sub>2</sub> adviseurs</b></p> <p>Ons doel is om je van de juiste informatie te voorzien om hier een goede keuze in te kunnen maken. Want bijna iedereen heeft wel gehoord van de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder. Maar als je op internet zoekt, is het moeilijk om antwoord op de simpelste vragen te krijgen: Is de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder van toepassing op mijn organisatie? Wat houdt het behalen van niveau 3 in? Welke voordelen levert dat op? Tijdens het avondseminar worden al deze vragen beantwoord.</p>	<p>DAEL heeft over 2017 niet deelgenomen aan dit initiatief. Wel is er een seminar bijgewoond door de CO<sub>2</sub> – verantwoordelijke.</p>
<p><b>Groene Energie</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- AFS groep</li> <li>- De Windcentrale</li> <li>- Greenchoice</li> <li>- Maru Systems</li> <li>- Mobisolar</li> <li>- Windchallenge</li> </ul>	<p>DAEL produceert voor 30% haar eigen energie via zonnepanelen. Een deelname aan een van deze initiatieven is (nog) niet aan de orde.</p>
<p><b>Energie besparen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- DACW</li> <li>- Energy Alert</li> <li>- Epson</li> <li>- Exalius</li> <li>- Solarbell</li> <li>- Trending Energy</li> </ul>	<p>DAEL reduceert met haar eigen initiatief (PCM) energie in de keten. DAEL initieert geen van deze maatregelen.</p>
<p><b>Brandstof besparen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Band op spanning</li> <li>- E-Mission Europe</li> <li>- Greenstar Statistics</li> <li>- MisterGreen Electric Lease</li> <li>- OrangeGas</li> <li>- Zero-e</li> </ul>	<p>DAEL is druk bezig een nieuw monitoringssysteem te implementeren in Q3 van 2018. (ULU)</p>

***Het Nieuwe Rijden***

Het nieuwe rijden is een initiatief van de overheid om brandstofverbruik te reduceren en zodoende ook de CO2-uitstoot.

DAEL introduceert dit initiatief tijdens de toolbox om de medewerkers bewust te maken van het nieuwe rijden. Tevens wordt er een plan opgesteld om cursussen te implementeren.

### 3 Actieve deelname sector- en keteninitiatieven

Onderstaand treft u een overzicht van alle initiatieven waar Dael aan deelneemt die, direct of indirect, iets met CO<sub>2</sub> reductie te maken hebben of een relatie hebben met onderwerpen als duurzaamheid, MVO, Cradle to Cradle, life cycle management of duurzaam aanbesteden.

<b>Deelname initiatieven CO<sub>2</sub> reductie</b>	
<p><b>SKAO</b> Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden &amp; Ondernemen beheert de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder waarmee leveranciers worden beoordeeld op hun inspanningen om CO<sub>2</sub> uitstoot te beperken.</p>	<p><i>Dael neemt actief deel aan de CO<sub>2</sub>-Prestatieladder door het behalen van niveau 5 en haar verplichte documenten te delen op de eigen website en op de website van mijn.skao.nl</i></p>
<p><b>Duurzameleverancier.nl</b> Sectorinitiatief van Movares. Samen met andere marktpartijen uit de sector (van ingenieurbureaus tot aannemers) bouwt Movares aan een platform van partijen die hun leveranciers actief gaan ondersteunen in het opzetten en uitvoeren van een duurzame bedrijfsvoering. Te beginnen door van de belangrijkste leveranciers te vragen wat men al doet.</p>	<p><i>Dael heeft over het jaar 2015 actief deelgenomen duurzameleverancier.nl. Over 2016 heeft DAEL hier geen deel aan genomen.</i></p>

### 3.1 Eigen initiatief: PCM

Projectomschrijving: Energiezuinige koelinstallatie in de vorm van phase-change-materials.

Betrokken partijen: Dophou & DAEL (samen Tizzon), KPN, EnergyCool (Denemarken)

Omvang project: 70 locaties voorzien van energiezuinige koelinstallaties (vooruitzicht is veel groter)

Financiële bijdrage: Ondergebracht in aparte BV: Tizzon.

Het doel van het project is een energie reducerend alternatief voor de huidige koelinstallaties van datacenters en AKA-huisjes te ontwikkelen en aan te bieden. Hiermee wordt in scope 3 emissies elektraverbruik CO<sub>2</sub>-uitstoot gereduceerd. (2.D.1)

Dophou & DAEL vormen samen de bv Tizzon. Tizzon is de ontwikkelaar van de producten van PCM-gerelateerde koelunits. De rol van EnergyCool hierin is het aanleveren van deelproducten van het eindproduct. Dophou is deels actief in de ontwikkeling evenals DAEL. Tevens zorgt DAEL voor de installatie van het eindproduct. KPN is hierin de eindklant en draagt bij aan de ontwikkeling in de vorm van pilotprojecten.

De passieve deelname wordt gekenmerkt van het halen van informatie. Door informatie intern te delen wordt er informatie gehaald. Dit betreft informatie betreffende de techniek en de mogelijke opbrengsten. (2.D.1)

De voortgang van het halen en brengen van informatie is samengesteld aan de hand van interne en externe documenten, welke apart van de CO<sub>2</sub>-prestatieladder zijn gedocumenteerd. Zie hiervoor ondersteunende documenten in de map PCM.

De actieve deelname wordt gekenmerkt door het brengen van informatie. Door het maken van testruimtes, tevens aanbieden van bedrijfsruimte, voor het testen van koelinstallaties wordt er in de vorm van resultaten informatie gebracht naar het ontwikkelingsproject. (3.D.1)

Het ontwikkelingsproject wordt geleid door Tizzon, een samenwerking van Dophou en DAEL. Door samenwerking is DAEL dus betrokken bij het ontwikkelingsproject. Tevens is de rol van Tizzon, zo ook van DAEL, leidend in het verhaal. Hiermee wordt voldaan aan eis 4.D.1 (niet van toepassing voor DAEL gezien het vastgesteld is als klein bedrijf).

DAEL levert een financiële bijdrage aan het ontwikkelingsproject in de vorm van bedrijfsruimten, het bouwen van testruimtes, sales activiteiten en projectleiding. Zo zijn de sales manager van DAEL en een projectleider Telecom hierbij betrokken. De koelunits worden geïnstalleerd door een team van DAEL Telecom. (3.D.1)

DAEL levert de data voor analyse van de werking van het systeem. Hiervoor zijn LoRa sensoren uitgerold en een portal ingericht. Deze informatie wordt binnen Tizzon, EnergyCool en KPN gedeeld en gerapporteerd.

Dit initiatief valt binnen de beleidsverklaring van DAEL. De beleidsverklaring schrijft voor:

*Het is onze ambitie om:*

- *De energie efficiency van onze bedrijven te verbeteren ten opzichte van het basisjaar 2014.*
- *Het eigen gebruik van brandstoffen/elektriciteit te vergroenen.*
- *Het verhogen van de hoeveelheid vermeden emissies door innovatie en verdere verbetering van onze recyclingactiviteiten.*

### 3.2 Deelname 2016

DAEL heeft als groep meegewerkt aan informatie verzameling, deling en expertise bijdrage aan dit initiatief. Zo is er een monitoringsysteem gerealiseerd om de temperaturen van een locatie te monitoren. Dit is een ontwikkeling in samenwerking met KPN geweest.

Tevens is er een introductie geweest naar meerdere partijen, waarbij het maken van presentaties en aanleveren van data van DAEL de boventoon voerde.

De ontwikkeling van het systeem zelf heeft ook niet stil gestaan. Inmiddels is de versie 3 kast gelanceerd. Deze ontwikkeling is tot stand gekomen door de data-analyse en eigen ervaringen uit te praktijk. Ook in 2017 zal DAEL zich actief bezighouden met het ‘vergroenen’ van de koelsystemen.

<b>Initiatief</b>	<b>Werkgroep</b>	<b>Publiekelijk uitdragen</b>	<b>Informatie aanleveren</b>
SKAO CO <sub>2</sub> -perstatieladder	CO <sub>2</sub> -seminar bijgewoond.	Alle relevante documenten worden op onze en de website van SKAO gepubliceerd.	Tijdens een audit wordt alle informatie gedeeld met de CI. Hierbij worden alle geïmplementeerde eisen besproken.
PCM – koelunit	Overleg KPN – EC – Tizzon – DAEL Wekelijkse update	Publiekelijk aanbieden en uitdragen. Meerdere vermeldingen intern en extern. Meewerken aan uitrol en realisatie.	Meerdere vermeldingen intern en extern. Rapportage data en informatie verzameling voor presentaties (intern en extern)

### 3.3 Deelname 2017

DAEL heeft als groep meegewerkt aan informatie verzameling, deling en expertise bijdrage aan het initiatief. Er is actief ingespeeld op de temperatuurswisselingen op de locaties door de software vanuit de fabriek te verbeteren. Tevens is er een strakkere monitoring geïnitieerd.

Over het jaar 2017 zijn er 45 nieuwe PCM kasten geïnstalleerd, wat het totaal voor KPN naar 114 locaties brengt (incl. monitoring).

<b>Initiatief</b>	<b>Werkgroep</b>	<b>Publiekelijk uitdragen</b>	<b>Informatie aanleveren</b>
SKAO CO <sub>2</sub> -perstatieladder	CO <sub>2</sub> -seminar bijgewoond.	Alle relevante documenten worden op onze en de website van SKAO gepubliceerd.	Tijdens een audit wordt alle informatie gedeeld met de CI. Hierbij worden alle geïmplementeerde eisen besproken.
PCM – koelunit	Overleg KPN – EC – Tizzon – DAEL Wekelijkse update	Publiekelijk aanbieden en uitdragen. Meerdere vermeldingen intern en extern. Meewerken aan uitrol en realisatie.	Meerdere vermeldingen intern en extern. Rapportage data en informatie verzameling voor presentaties (intern en extern).



### 3.4 Budgetoverzicht 2017

#### Initiatief / ontwikkelingsproject

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Totaal
Uitrol en doorontwikkeling	200 uren	€ 50,-	€ 10.000,-
Onderzoek nieuwe oplossingen	40 uren	€ 50,-	€ 2.000,-
<b>Totaal</b>			<b>€ 12.000,-</b>

Het totale uren aantal besteed in 2017 betreffende het initiatief zijn daadwerkelijk hoger geweest dan gebudgetteerd. Dit komt door de besteedde uren aan projectleiding en administratie. Het onderzoek naar nieuwe oplossingen is hierin verwerkt.

#### Initiatief SKAO

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Totaal
Inzet medewerkers	100 uur	€ 50,-	€ 5.000,-
Jaarlijkse bijdrage Midden bedrijf	1	€ 630,-	€ 630,-
<b>Totaal</b>			<b>€ 5.630,-</b>

Over het jaar 2017 is de inzet van medewerkers redelijk in lijn met het gebudgetteerde bedrag. De jaarlijkse bijdrage is gelijk gebleven.

#### Het nieuwe rijden

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Totaal
Cursus medewerkers	4	€ 150,-	€ 600,-
<b>Totaal</b>			<b>€ 600,-</b>

Over het jaar 2017 zijn in totaal 14 monteurs op cursus geweest, wat geresulteerd heeft in een hoger bedrag dan gebudgetteerd.

### 3.5 Budgetoverzicht 2018

#### Initiatief / ontwikkelingsproject

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Totaal
Uitrol en doorontwikkeling	100 uren	€ 50,-	€ 5.000,-
Onderhouden systemen	160 uren	€ 50,-	€ 8.000,-
<b>Totaal</b>			<b>€ 13.000,-</b>

#### Initiatief SKAO

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Totaal
Inzet medewerkers	100 uur	€ 50,-	€ 5.000,-
Jaarlijkse bijdrage Midden bedrijf	1	€ 630,-	€ 630,-
<b>Totaal</b>			<b>€ 5.630,-</b>

#### Implementatie ULU

Kostenpost	Aantal	Eenheid	Totaal
Investering monitoringssystemen		€ NTB	€ NTB
<b>Totaal</b>			<b>€ NNB</b>



## Colofon

auteur(s) *Koen Zonneveld*  
kenmerk Sector- en keteninitiatieven  
datum 08-05-2018  
versie 1.2  
status Definitief